

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

14. An qui certo non scit peccatum fratris, teneatur illum corripere? Et an in Prælatiſ sufficiat suspicio, vel dubia cognitio, ut teneantur sub mortali inquirere peccata ſubditorum ad correctionem ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

5. Ex his patet, hanc correptionem esse proprie defensionem innoentis iniuriam patientis, aut graue periculum incurrentis, & similem illi actioni, qua defendo vitam innoentis ab iniusto inualore: quod vtendo moderamine inculpatæ tutelæ licitè facio cum inuualoris interitu.

RESOL. XIV.

An qui certo non scit peccatum Fratris teneatur illum corripere?

Et an in Prelatis sufficiat suspicio, vel dubia cognitio, vt teneantur sub mortali inquirere peccata subditorum ad Correctionem faciendam?

Et quid de alijs, an teneantur inquirere peccata occultata aliorum? Ex p. 7. tr. 3. Ref. 6.

Sup. hoc in Ref. seq. §. vlt.

Sup. hoc infra in Ref. 24. §. 1. inter medium & finem, Verf. ac Ver. & in Ref. 25. §. Sed licet.

Sup. his Prelatis in duabus Ref. not. præterita late à principio.

§. 1. **R**espondeo negatiuè, non enim obligat præceptum correptionis, nisi eum, qui peccatum fratris nouit: iuxta illud. *Si peccaueris in te frater tuus, &c. id est, te sciente, vt ante explicauimus. Neque tenetur is, qui priuata persona est, indagare, & inquirere aliorum peccata, ad eum finem, vt corripiat, sicut rectè docet S. Thomas 2. 2. quæst. 33. art. 2. ad 4. & Caietanus in Summa, verb. *Correctio fraternalis*, & Syluester eod. verb. n. 3. & alij communiter. Tum quia non cuius integrum est exploratorem agere vitæ alienæ; Effet enim contra illud Proverb. 24. *No querat impietate in domo iusti, & non vastes requirit eius.* Tum quia scientia peccati alieni non est aliqua scientia iuris communis, quam omnes acquirere teneantur, sed cuiusdã particularis facti, ad quam idcirco procurandam non nisi ii tenentur, quibus peculiariter incumbit ex officio cura aliorum; vt neque ad indagandam necessitatem corporalem proximi. Tum denique, quia esset priuatis hominibus planè intolerabilis ea obligatio, cum sint innumerabiles proximi, de quibus æquè inquiri posset, num aliquo peccato sint obstricti, quod correptione indigeat. Accedit huc etiam expressa auct. ritas S. Augustini serm. 26. *de verbis Domini*, vbi præceptum illud correptionis explicaturus ita sermone suum inchoat; *Admonet, inquit, nos Dominus noster non negligere inimice peccata nostra; non querendo quid reprehendas, sed videndo quid corrigas.* Et ita docet Suarez disp. 8. n. 1. Hurtadus de Médoza tom. 2. disp. 162. sect. 6. §. 48. Caspensis in cursu Theol. tom. 2. tract. 17. disp. 6. sect. 4. n. 9. Franciscus del Castilho in 3. Sentent. tom. 2. disp. 6. de Correct. quæst. 4. n. 3. Valentia tom. 3. disp. 3. quæst. 10. punct. 2. Vnde ex his Sanchez in Opusc. tom. 2. lib. 6. cap. 2. dub. 1. n. 3. & 4. rectè infert. scientem per auditum, vel rumorem, vel per signa dubia crimen fratris, non teneri corrigere; quia non certò scit. Nota tamen, cum Soto, pensandas coniecturas facientes rem probabilem, & conditiones personarum, atque ita aliquando (ait) licet insinuare fratri crimina sua, de quibus rumor spargitur, dummodo fiat prudenter, in Prelatis tamen sufficit suspicio, vel dubia cognitio: ij enim tenentur sub mortali inquirere peccata subditorum ad correptionem faciendam, & ex officio super gregem suam vigilare, & in alijs etiam dubijs occurrere; quamuis in priuata persona, vt corripiat, requiratur communiter supradicta moralis certitudo.*

2. Nec obstat quod tenemur dare elemosynam corporalem ei, de quo dubitamus an ea indigeat: ergo tenemur etiam corripere eum de quo dubitamus an peccarit. Secundò quia charitas exigit vt non relinquamus proximum, in periculo ruinæ, quando dubitamus an peccauerit. Ita cum quibusdam alijs. Atriauis in 4. tract. de correptione fraternali §. Sed hæc opinio. 3. Sed hæc argumenta ad summum probant, charitatem postulare, vt, quando dubitamus, aut saltem probabiliter suspicamur proximum esse in aliquo graui malo aut periculo, conemur eum eruire, quando id facile, & sine vilo incommodo alicuius momenti fieri potest. Secus est quando id fieri nequit sine graui incommodo, & præsertim si sit maius periculum, ne ei noceam, quam spes vt prosim; tunc enim, vt patet ex dicendis, teneor correptione abstinere. Illud autem in præsentī casu accidit, quoties est dubium, aut etiã vtrimque æquè probabile, an proximus illud peccatum comiserit, quòd in eo videtur reprehendendum.

4. Patet autem hoc, Primò, quia correptio est per se odiosa, & communiter dura ei, qui corripitur, & plurimè valde difficile est eam præsertim ab æquali, æquo animo ferre; vnde nisi valde prudenter fiat, facile correpti animum exasperat, maxime si hic de facto sit innocens, aut credat alteri non consistere de suo peccato; tunc enim facile eum habet pro calumniatore, aut saltem nimis suspicioso.

5. Probatur Secundò, quia si corripiamus proximum, quando est dubium an peccauerit, exponimus nos periculo, ne aut simus calumniatores, aut nimis suspicaces, aut saltem ne tales ab alijs arguamur. Item exponimus alterum periculo, ne vehementius in nos commotus grauius peccatum committat, quam sit illud de quo volumus eum corrigere. Hinc etiam Eccli. 11. optinè nos monet; *Prusquam interruas* (id est antequam reum citò exploraueris) *ne videris quemquam, & cum interrueris, corripe iusti.* Et ob hanc etiam causam Proverb. 24. monentur nos *querere iniquitatem in domo iusti*, vt scilicet dicamus nos multò minùs eam tanquam inuentam debere arguere, antequam constet eam ibi esse. Si enim valde odiosum, idè quod communiter illicitum, priuatis inquirere an alius peccauerit, multò magis odiosum est ipsum arguere fratrem tanquam peccatorem, antequam hoc ei constet. Et hæc omnia docet Corninch disput. 28. dub. 6. num. 88. cui ego licet libenter adhæream in tribus tamen casibus loquendo de priuatis personis; puto sufficere suspensionem, & dubiam cognitionem. Primus quando tale est peccatum quòd posset redundare in præiudicium, & detrimentum tertij, quale esset peccatum Hæresis, proditiouis Principis, Ciuitatis, &c. Secundus, quando inuicem proximi mors; tunc enim non modò à peccato posset correptio liberare, verum etiam à morte æterna. Tertius, quando ellet spes probabilis, proximum non ad eò agrè laturum, si sub dubio admoceatur. Cautè tamen corripens in his Casibus obicere crimen tanquam certum, quia mendacium est intrinsecè malum, & non sunt faciendæ mala, vt eueniant bona. Et nostra sententiam tenet etiam Tullench in Decalogum, tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 14. num. 1.

6. Vnde Lorca in 2. 2. disp. 44. n. 4. rectè obseruat correptionem fraternali humano more, & regulariter non posse prudenter & vtiliter fieri, nisi quando certò constat peccatum: quoniam redargutio peccati pudorem ingerit, & molesta est, & innocenti iniuriola; nocenti verò, cuius peccatum non est manifestum, est grauis, & onerosa. Quare qui in dubio corripit, se potius exponit nocendi periculo, quam proficiendi, & magis ostendere videtur nimiam sollicitudinem, & suspensionem, quam feruorem charitatis. Præsertim in dubio potius præsumendum est pro iustitia fratris quam contra. Quinimò, non solum quando est formale dubium suspendens iudicium, sed etiam si sit probabilis coniectura, & opinio peccati commissi, dummodo non sit moralis, & humana certitudo, qualem exiunt Authores allegati, neminem credo obligati ad corripendum, nisi fortè Prelatos ratione officij. Ita Lorca, & ego. Sed de hac quaestione infra etiam redibit sermo.